

T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİ ÖĞRENCİLER EĞİTİM – ÖĞRETİM VE SINAV UYGULAMALARI
YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Amaç

Madde 1 – Bu Yönerge'nin amacı; Gebze Teknik Üniversitesi'nde lisans, yüksek lisans ya da doktora programlarında kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı ders ve sınav uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar nedeniyle eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve engelli öğrencilerin başarılarına pozitif katkıda bulunmaktır.

Kapsam

Madde 2 – Bu Yönerge; Gebze Teknik Üniversitesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında kayıtlı bulunan engelli öğrencilere yönelik uygulanan eğitim-öğretim ve ölçme-değerlendirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 – (1) Bu Yönerge; 14/08/2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği'nin 12'inci Maddesi'nin (ğ) bendine,

(2) Yükseköğretim Kurulu Özürlü Öğrenci Komisyonu'nun, yükseköğretim kurumlarında engelli öğrencilerle ilgili yürütülen ara sınavlar ve final sınavlarına ilişkin 21.01.2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul kararında değişiklik yapılmasına ilişkin 25.08.2011 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında aldığı kararlarına,

(3) Gebze Teknik Üniversitesi Senatosu tarafından 01.04.2015 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe giren Gebze Teknik Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Çalışma Usul ve Esaslarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – Bu Yönerge'de geçen;

a. Üniversite: Gebze Teknik Üniversitesi'ni,

b. Rektör: Gebze Teknik Üniversitesi Rektörü'nü,

c. Engelli Öğrenci: Doğuştan ya da sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeni ile toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve koruma, bakım, iyileştirme, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yükseköğretim öğrencisini,

ç. Engelli Sağlık Kurulu Raporu: Tam teşekküllü bir sağlık kuruluşundan temin edilen engeline bağlı fonksiyon kaybının değerlendirildiği ve özürlülük oranının belirtildiği raporu,

d. Okuyucu-İşaretleyici: Gebze Teknik Üniversitesi'nde görev yapan, engelli öğrencilere sınavlarında refakat eden, sınav olunan ders konularının terminolojisine hâkim öğretim elemanı,

e. Ders: Gebze Teknik Üniversitesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında okutulan zorunlu, seçmeli dersler ve uygulama dersleri,

f. Sınav: Gebze Teknik Üniversitesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora programlarına dair yapılan ara sınavlar ve final sınavları ile bu sınavlara ek olarak yapılan mazeret, bütünleme, tek ders gibi sınavları ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ders Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar

Ders Uygulamaları

Madde 5 – Ders öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve engelli öğrencilerin ders uygulamaları nedeni ile başarılarının olumsuz yönde etkilenmemesine yönelik ders uygulamaları usul ve esasları aşağıdaki gibidir.

a. İşitme engelli öğrenci bulunan sınıflarda, oturma düzeni öğrencinin işitme cihazı kullanıp kullanmamasına bakılmaksızın, ders veren / sunum yapan öğretim elemanını rahatlıkla görebilecekleri şekilde plânlanır,

b. İşitme engelli öğrenci bulunan sınıflarda ders veren / sunum yapan öğretim elemanı yüzü sınıfa dönük olarak, işitsel ipuçlarını kullanarak ve ses tonunu ayarlayarak ders anlatması sağlanır,

c. Görme engelli öğrencilerin bilgisayar kullanarak uygulamalı görecekları derslerde kullandıkları bilgisayarların sesli hale getirilmeleri ve ders notları ile kitaplarının elektronik ortamda sunulması sağlanır,

ç. Görme engelli öğrencilerin kişisel görüş ve tartışmalar hariç olmak üzere objektif konuların işlendiği dersleri ses kayıt cihazı ile kaydetmesine izin verilir,

d. Görme engelli öğrencilerin görsel materyallerden yararlanamayacakları için bu materyallerin kullanıldığı derslerle ilgili olarak materyaller hakkında sözlü betimleme yapılarak görme engelli öğrencinin materyali kavraması sağlanır,

e. Görme engelli öğrencilere dersi takip edebilmeleri için ilgili ders materyalleri (kitap, dergi, test, sunum v. b.) bilgisayarlarında sesli olarak dinleyebilecekleri formatlarda (MS Word, Mp3 v. b.) ders öncesinde öğrencilere verilir,

f. Görme engelli öğrenciler için, imkanlar doğrultusunda, ders not ve materyalleri Kabartma (Braille) tarzında ya da sesli olarak, kısmi görme engeli olanlar için büyük puntolarla hazırlanır,

g. Bedensel engelli öğrencilerin bulunduğu sınıfların mimari olarak en uygun olan katlarda oluşturulması sağlanır,

h. Engelli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda ders veren / sunum yapan öğretim elemanı ders ile ilgili olarak hazırlayacağı slayt, sunum, sinevizyon, tepegöz v. s. dokümanları engel gruplarını dikkate alarak hazırlar,

ı. Engelli öğrencilerin ders takibi ve çalışmalarına destek olacak yardımcı atanabilir,

i. Derslerle ya da ders programları ile ilgili yapılacak duyuru ve ilanlarda engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurulur,

Ders Muafiyeti

Madde 6 – (1) Engel durumundan dolayı muafiyet isteğinde bulunan öğrencilere ders seçmeli ise eşdeğeri verilir, eşdeğeri yoksa ya da zorunlu ise ders teknolojik destek aracılığı ile veya uyarılama yapılarak verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sınav Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar

Sınav Uygulamaları

Madde 7 - Sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında engelli öğrencilerin engel durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve engelli öğrencilerin sınav uygulamaları nedeni ile başarılarının olumsuz yönde etkilenmemesine yönelik sınav uygulamaları usul ve esasları aşağıdaki gibidir.

- a.** Engelli öğrencilerin ulaşılabilirliği göz önünde bulundurularak, mümkün olduğunca binaların giriş katlarında bulunan, ulaşılması kolay sınav salonları planlanır, düzenlenir.
- b.** Engelli öğrenci talep ederse başkalarından rahatsız olmayacakları, başkalarını da rahatsız etmeyecekleri bir ortamda tek kişi olarak iki görevli tarafından sınava tabi tutulmaları sağlanır,
- c.** Sınav görevlileri tarafından sınav ya da sorular ile ilgili yapılacak olan duyuru, hatırlatma ya da düzeltmelerin engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurularak yapmaları sağlanır,
- ç.** İhtiyaç duyulması halinde engelli öğrencilerin sınavlara yardımcı araç – gereç ile (İşitme Cihazı, Teleskopik Gözlük, Prizmatik Gözlük, Büyüteç v.b.) girmeleri sağlanır.
- d.** Engel durumlarına göre öğrencilerin sınavları eğer uygunsa çoktan seçmeli test şeklinde yapılır, aksi takdirde engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda sınavlarını bilgisayar ortamında yazmaları sağlanır,
- e.** İhtiyaç duyulması halinde engelli öğrencilerin yazılı sınavlarına refakat edecek, sınav olunan ders ile ilgili bölümün terminolojisine hâkim (öğretim görevlisi / araştırma görevlisi) olan okuyucu – işaretleyici görevlendirilir.
- f.** Görme engelli öğrencilere, imkanlar dahilinde soru kitapçığı ya da soru kâğıdı Braille (Kabartma) ya da sesli olarak hazırlanır.
- g.** Kısmi görme kaybı olan az gören görme engelli öğrenciler için soru kitapçığı ya da soru kâğıdı 16 – 18 punto ya da daha büyük puntolarda basılmış olarak hazırlanabilir.
- ğ.** İşitme engelli öğrencilerin sınavları eğer uygunsa çoktan seçmeli testler şeklinde yapılır,
- h.** Görme, işitme, dikkat eksikliği, hiperaktivite, disleksi - disgrafi v. b. engeli bulunan engelli öğrenciler normal sınav salonlarından ayrı olarak başkalarından rahatsız olmayacakları ve başkalarını da rahatsız etmeyecekleri salonlarda tek kişi olarak sınav olmaları sağlanır.
- ı.** Okuyucu – işaretleyici ya da büyük puntolu soru kâğıdı ya da kitapçığı ile sınava giren görme engelli öğrenciler ile yazma ve hareket gücünü çeken engelli öğrencilere sınav süresinin yarısı kadar ek süre verilir.
- i.** İhtiyaç duyulması halinde engelli öğrencilerin sınavlara ilaç, tıbbi malzeme ya da sıvı ile (İnsülin Pompası v. b.) girmelerine izin verilir.
- j.** İhtiyaç duyulması halinde engelli öğrencilerin sınav sırasında sınav görevlisi nezaretinde tuvalet – lavabo ihtiyacını karşılamasına izin verilir.

MADDE 8 - (1) Kişinin engel türüne ve engelinin düzeyine göre aşağıdaki alternatif sınav formatlarından biri veya zamanla geliştirilebilecek başka bir yöntem kullanılabilir:

- a) Okuyucu yardımı, akran desteği ya da bölüm hocalarının birinin yardımı,
- b) Yazıcı yardımı,
- c) Teyp kaydı, bilgisayar, hesap makinesi kullanımı,
- ç) Braille formatı,
- d) Sınav kâğıdının daha büyük puntoda baskı edilerek sunulması,
- e) (Öğrencinin görüşü alınarak) sözlü sınav şeklinin kullanılması.

MADDE 9 - (1) Özür veya bir hastalığı olan öğrenci, durumunu önceden Engelli Öğrenci Birimi'ne veya Bölüm Başkanlığına belgelemesi halinde sınavda dinlenme arası talep edebilir.

- (2) **a)** Travmatik beyin yaralanması olan öğrenci, konsantrasyonunu arttırmak,
- b)** Diyabeti olan öğrenci ilaç almak, yiyecek veya su ihtiyacını karşılamak,
- c)** Ağrı veya psikiyatrik sorunlar nedeniyle ilaç tedavisi altında olan öğrenci, eğer gerekiyorsa, dinlenmek veya ilacını almak,

ç) Omurilik yaralanması geçiren bir öğrenci kaslarındaki spazmı ve gerilmeleri vb. gidermek üzere egzersiz yapmak ve dinlenmek, amacıyla sınavda ara talep edebilir.

Sınavlara hazırlık

MADDE 10 - (1) Engelli öğrencinin sınavlara hazırlanabilmesi için ders notlarının önceden verilmesine, ödevler için daha uzun süre verilmesine özen gösterilmelidir. Öğretim üyesi/elemanı ders notlarını sınav öncesinde görme engeli olan öğrenciler için ses kayıtları, işitme engeli olan öğrenciler için yazılı çıktı, kısmi görme kaybı olanlar için büyük punto ile çoğaltılmış şekilde olmasına özen gösterilir.

MADDE 11 - (1) Öğrencinin özel gereksinimleri duyarlılıkla dikkate alınacaktır. Ancak bu tarz muafiyetler, engellilik durumunun zaruri kıldığı muafiyetlerin ötesine geçerek, dersi alan öğrenciler arasında ayrımcılığa neden olacak tarzda bir muafiyete dönüşmeyecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Uyuşmazlık ve Hüküm Eksikliği

Madde 12 – Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde; ilgili mevzuat hükümleri ile Yükseköğretim Kurulu ve Senato kararları uygulanır.

Yürürlük

Madde 13 – Bu Yönerge hükümleri; Gebze Teknik Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 – Bu Yönerge hükümlerini; Gebze Teknik Üniversitesi Rektörü yürütür.

Yönergenin Kabul Edildiği Senato Kararı	
Tarihi	Sayısı
09.12.2015	2015/14
Yönerge'de Değişiklik Yapan Üniversite Senatosu Kararları	
Tarihi	Sayısı